

Nyhetsbrev från Strama Värmland november 2025

Hej alla antibiotikaintresserade personer i Värmland!

Snart är det WHO:s världsantibiotikavecka, World Awareness Week som infaller v 47. Årets tema är **“Act Now: Protect Our Present, Secure Our Future”**

Från Strama Värmland vill vi gärna understryka det budskapet. För att antibiotika ska fungera och fortsätta rädda liv måste vi alla hjälpas åt. I Strama Värmlands nyhetsbrev kan du få tips och stöd om hur just du kan bidra.

Sverige har en lång tradition av väldigt framgångsrikt arbete med att minska antibiotikaanvändningen inom primärvården. Det är ett viktigt arbete att fortsätta med. Samtidigt måste vi också engagera fler målgrupper i arbetet och ta fram bättre uppföljningsmått på sjukhusen och på särskilda boenden.

Många verksamheter är på väg att bli antibiotikasmarta. Det finns kriterier för många områden i samhället och nu kan även sjukhusens kliniker bli det.

Agera nu - bli antibiotikasmart du också!

VI ARBETAR FÖR ETT

Antibiotikasmart[®]
Sverige

Innehåll:

- [Nyheter i Stramaappen](#)
- [Klokt kliniskt val: ”släck en pc-allergi”](#)
- [Antibiotikaanvändning i primärvården](#)
- [Antibiotikaanvändning i slutenvården](#)
- [Städets betydelse i arbetet mot antibiotikaresistens](#)
- [Antibiotikaanvändning i tandvården](#)
- [HALT-mätningar på äldreboenden](#)
- [Kloka antibiotikaval för djur](#)
- [På väg mot ett antibiotikasmart Värmland](#)
- [Antibiotikasmarta vårdcentraler](#)
- [Antibiotikasmarta sjukhuskliniker](#)
- [Världsantibiotikaveckan](#)

Nyheter i Stramaappen

I app Strama Nationell finns nu en tabell med förslag på handläggning av patienter som tidigare har reagerat mot penicillin. Läs mer i nästa stycke om hur detta kan bli ett klokt kliniskt val.

Vid handläggning av patienter med tonsillit är det viktigt att komma ihåg att gravida ska handläggas som patienter med nedsatt immunförsvar och att man i dessa fall ska ha en låg tröskel för klinisk bedömning, provtagning och antibiotikabehandling.

Det finns också en hel del nyheter som berör slutenvårdsdelen av appen som förslag på handläggning av S. aureus bakteriemi, behandling av bukabscess och uppdatering av SOFA-kalkylatorn. På stramas hemsida finns en sammanfattande presentation om nyheter i appen, [Nytt i app Strama Nationell](#).

Klokt kliniskt val: ”släck en pc-allergi”

Det är väldigt vanligt att patienter har varningsmärkning mot penicillin och andra sorters antibiotika och många gånger rör det sig om en

ospecifik reaktion som har hänt för länge sedan. Äkta antibiotikaallergi är ovanligt och utgör uppskattningsvis endast 5–10% av alla varningsmärkningar. Det innebär att patienten riskerar att få en behandling som, förutom att den ofta är dyrare, också ofta är mindre effektiv, bredare och sämre för tarmfloran.

Region Värmland har behov av att förbättra flödet för handläggning av dessa patienter och arbete pågår.

Redan idag kan man utgå från det kunskapsstöd som finns i primärvården [Penicillinallergi - 1177 för vårdpersonal](#) och den nya tabellen i Strama appen för vägledning vid varningsmärkning: [Strama Nationell | Penicillinreaktioner](#)

Att omvärdera och ta bort en onödig varningsmärkning tar tid men är mycket värdeskapande för patienten. En släckt onödig varningsmärkning är ett klokt kliniskt val.

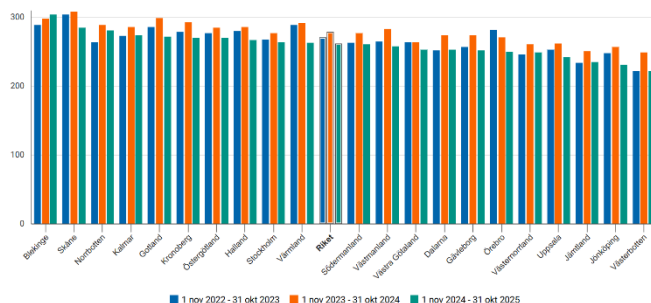
Antibiotikaanvändning i primärvården

Med start 2025 har primärvården i Värmland arbetat för att minska otillräckligt motiverad antibiotikaförskrivning genom målrelaterad ersättning för antibiotikarbete. Arbetet har hittills gett resultat över förväntan, även om vi också haft medvind av att infektionsläget under 2025 sannolikt varit något lugnare än föregående år. Men vi ska inte förminska insatsen. Det senaste halvåret är Värmland sannolikt den region i landet som minskat antalet antibiotikarecept allra mest. Under året har primärvården minskat antalet förskrivna recept med 13% och slutenvården 3%. Staplarna visar förändring över helår, medan Värmlands minskning har tagit verklig fart senaste halvåret. Efter ett antal år med högre antibiotikaförskrivning än riksgenomsnittet, rör vi oss nu förhoppningsvis mot att kunna hamna under riksgenomsnittlig antibiotikaförskrivning inom närmsta månaderna.

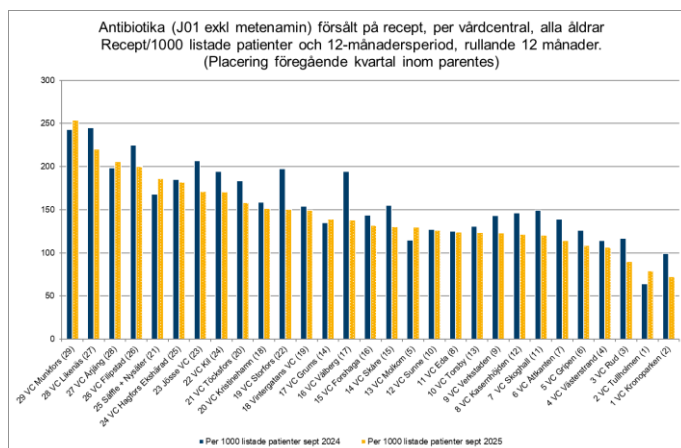
Vi förskriver nu 263 recept per 1000/inv/år.

Riksgenomsnittet är 261 och Stramas långsiktiga mål är 250!

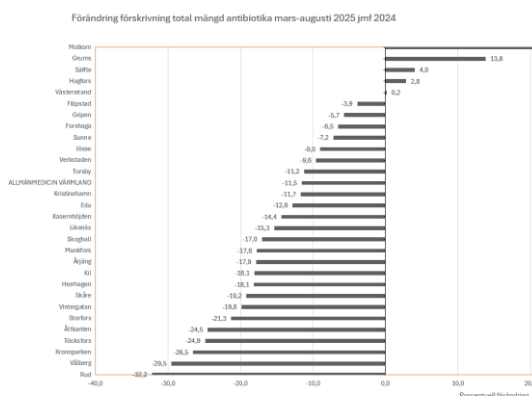
Försäljning efter region och löpande 12-månadersperiod. Recept per 1000 inv, J01 exkl metenamin

Antibiotikaförskrivningen vid Värmlands vårdcentraler ser ut så här:

Förändringen av antibiotikaförskrivning mars-augusti i år jämfört med motsvarande period föregående år ser ut så här:

Diskutera resultaten tillsammans på reflekterande möten på vårdcentralerna och fundera över vilka förbättringsarbeten som är viktigast för just er enhet.

Arbetet pågår med platsbesök och reflekterande möten. **Kontakta Axel Heyman vid frågor.**

Villkor för målrelaterad ersättning för vårdcentral
finns på Strama Värmlands hemsida.

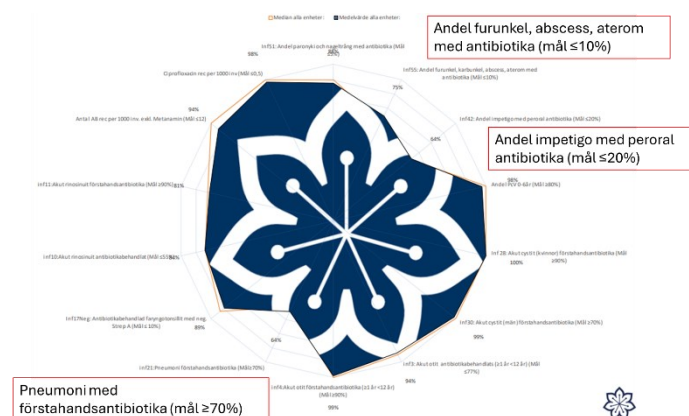
Hela kvartalsrapporten finns att läsa på Strama
Värmlands hemsida.

Antibiotika Värmlandkvartalsrapport 3 2025

Läkemedelsblomman

Återkommande rapporter för läkemedelsförskrivning sker som vanligt också via läkemedelsblomman.

Så här ser blomman ut för antibiotikaanvändning i Värmland under senaste året. Om alla mål uppfylls får man en helt ifylld blomma. De områden där måluppfyllelse saknas har markerats med rött.

Man kan luras att tro att det är många mål som inte uppfylls. Men då är det bra att veta att målen är högt satta, och att Värmland sedan länge presterar bland de bästa i Sverige när det kommer till att välja rätt sorts antibiotika vid rätt tillfälle, vilket är det som blomman speglar mest.

Antibiotikaanvändning i slutenvården

Infektionsverket – mätning på sjukhus

Infektionsverket har nu införts på alla enheter inom somatisk slutenvård i Region Värmland. Vi har påbörjat arbetet med att ta ut data ur systemet för att presentera för verksamheterna. Vi har siffror för ett halvår för de flesta verksamheter, så det är ännu tidigt. Vi vill ändå visa vad man kan få ut ur systemet och målet är att ha en läkare inom varje verksamhet som har behörighet till rapportverket och kan ta fram siffror för den egna verksamheten.

Förhoppningen är också att på så sätt få till ett Stramanätverk inom slutenvården i Värmland. Ett arbete pågår också för automatiserat uttag.

[Länk till information om infektionsverktyget.](#)

Antibiotikaronder på sjukhusen

Under hösten pågår antibiotikaronder på avd. 59 och avd. 9 på Centralsjukhuset i Karlstad. Infektionsläkare kommer till avdelningen och går igenom samtliga patienter som står på antibiotika tillsammans med avdelningsansvarig läkare.

Kontakta jonas.hogvall@regionvarmland.se, MLA på infektionskliniken om din enhet är intresserad. Intresset är stort hos många verksamheter vilket innebär en viss prioriteringsordning.

Antibiotikaansvariga läkare för slutenvården efterlyses

För att kunna arbeta mer aktivt med antibiotikaanvändningen inom den egna verksamheten kommer vi börja arbeta med kontaktläkare för Stramafrågor.

Den 28 januari kl. 13-15 träffas vi som är kontaktläkare för Stramafrågor i slutenvården i lokal Conrad, CSK. Möjlighet kommer finnas att koppla upp digitalt. Kontakta din verksamhetschef och meddela Strama Värmland om du har intresse av området via stamavarmland@regionvarmland.se eller anna.wimmerstedt@regionvarmland.se.

Städets betydelse för att motverka antibiotikaresistens

För att förhindra smittspridning och därmed spridning av antibiotikaresistenta bakterier inom sjukvården är det mycket viktigt att städerna fungerar bra. Detta tema fokuserade vi nyligen tillsammans på med lokalvården på ett APT med antibiotikasmart tema. Lokaltjänsterna tränas fortlöpande i vilka tekniker som ska användas vid olika situationer. Som uppföljning finns ett speciellt mätningssystem. För att kunna genomföra sitt uppdrag är det avgörande att medarbetarna inom vården också sköter sin del och förbereder för städningen. Det är verkligen roligt och viktigt att vi jobbar mot samma gemensam vision om ett Antibiotikasmart Värmland.

Kontakta jorun.ledin@regionvarmland.se, kvalitetssamordnare om du vill veta mer.

Antibiotikaanvändning i tandvården

Det pågår ett nationellt arbete för att uppdatera rekommendationer för antibiotikaproylax i tandvården. Då man avråder från lokala riktlinjer har Strama Värmland därför bestämt att ta bort den lokala riktlinjen RUT-28140 Antibiotikaproylax i tandvården. De rekommendationer som finns i Stramaappen, kategori tandvård, gäller tills vidare.

HALT-mätningar på äldreboenden

Svenska HALT baseras på det europeiska projektet och mätningen HALT, Healthcare-associated infections and Antimicrobial use in Long-Term care facilities.

Årets mätning äger rum under vecka 46–47. Vid årets mätning kan man registrera även förekomst av riskfaktorer hos vårdtagare vilket är ett bra underlag för förbättringsarbeten.

[Folkhälsomyndighetens information om HALT-mätningar.](#)

Läs mer nedan om hur äldre- och funktionshinderomsorgen kan arbeta mer med detta område genom att bli antibiotikasmarta.

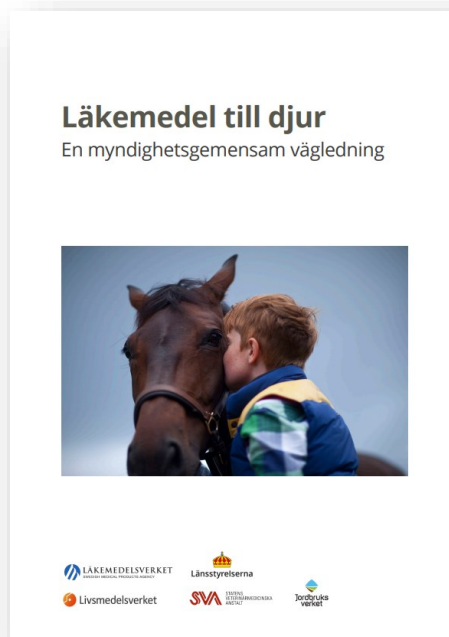
Kloka antibiotikaval för djur

Resistenta bakterier kan överföras mellan djur, människor, livsmedel och miljö och spridas över landsgränser när djur, människor och produkter rör sig mellan länder.

I mitten av 1980-talet förbjöds antibiotika i tillväxtbefrämjande syfte till djur i Sverige, vilket ledde till en kraftig minskning av antibiotikaanvändningen som idag ligger mycket bra till i ett internationellt perspektiv. Detta är ett viktigt arbete som hela tiden måste fortsätta för att undvika onödig antibiotikaanvändning.

Det har nyligen kommit ut en myndighetsgemensam vägledning inom området: [Läkemedel till djur](#).

Distriktsveterinärerna har också tagit fram en app med antibiotikarekommendationer för djur, Vägvisaren - klokt antibiotikaval.

På väg mot ett Antibiotikasmart Värmland

Arbete pågår inom många verksamheter för att uppfylla kriterier för ett Antibiotikasmart Sverige. Vi utgår från visionen *Ett samhälle där alla bidrar till att antibiotika fungerar och fortsätter rädda liv.*

Genom att förebygga infektioner, minska smittspridningen och använda antibiotika ansvarsfullt kan vi bromsa resistensutvecklingen.

[Värmlands vårdhygieniska strategi](#) rekommenderar verksamheterna inom äldre- och funktionshinderomsorg att bli antibiotikasmarta. Några kommuner har anmält sig redan och fler än hälften av kommunerna planerar att arbeta med detta nästa år. Det är verkligen glädjande att se det arbete som pågår inom MAS/MAR-nätverket i Värmland med detta.

En annan del av antibiotikasmart är Friskare förskola. Vi vill gärna uppmärksamma och gratulera förskolan Kompassen i Grums som nyligen har fått diplom som Friskare förskola.

Det ska bli väldigt spännande att se om någon värmländsk kommun är så framåt att de vågar ta klivet hela vägen och satsa på kriterier för antibiotikasmart kommunledning och någon verksamhet inom varje kriterieområde.

Om din verksamhet också vill bli antibiotikasmart, gå in på [Antibiotikasmart Sveriges hemsida](#) och fyll i intresseformuläret. Vi från Strama, Smittskydd och patientsäkerhetsenheten stöttar gärna arbetet.

Antibiotikasmarta vårdcentraler

Under nästa år kommer villkor för målrelaterad ersättning för vårdcentral att utformas för att underlätta för vårdcentraler att uppfylla kriterier för antibiotikasmarta vårdcentraler.

Läs mer om det nationella arbetet med antibiotikasmarta vårdcentraler och hur vårdcentralen kan anmäla sig till arbetet.

[Länk till mer information om antibiotikasmarta vårdcentraler och nationella informationsmöten.](#)

Antibiotikasmarta sjukhuskliniker

Arbetet på sjukhus utgår från informationsmaterialet [10-punktsprogrammet i praktiken – antibiotikasmarta tips på sjukhus](#) där det finns tips på åtgärder som kan göras i varje patientmöte. Förhoppningen är att alla kliniska verksamheter kan implementera detta i sitt arbete.

För att arbeta systematiskt med detta har Strama, Smittskydd och patientsäkerhetsenheten i Region Värmland tagit fram kriterier för hur sjukhuskliniker kan antibiotikasmarta.

[Läs mer om arbetet med antibiotikasmarta kliniker.](#)

Kriterierna kommer att följas upp genom en självdeklaration hösten 2026 och antibiotikasmarta kliniker kommer att uppmärksammas.

Kriterier för antibiotikasmart klinik i Region Värmland

- » Regelbundna mätningar av följsamhet till basala hygien- och klädregler
- » Årlig vårdhygienisk egenkontroll
- » Årlig analys av enhetens antibiotikaanvändning och målsättning för kommande år
- » Kontinuerligt förbättringsarbete för att minska risken för vårdrelaterade infektioner, VRI
- » Kontinuerliga åtgärder utifrån det övergripande årshjulet för patientsäkerhet som bryts ned på enhetsnivå

Världsantibiotikaveckan

Under WHO:s världsantibiotikavecka uppmärksammas hur viktigt antibiotika är för modern sjukvård och hälsa.

Hur kan du bidra som privatperson?

Visst kan du bidra! Här kommer några tips på saker som vi alla kan bidra med för att bromsa utvecklingen av antibiotikaresistens.

1. Använd inte antibiotika i onödan

- Antibiotika behövs för att behandla svåra infektioner som är orsakade av bakterier.
- Lindriga infektioner klarar människor och djur nästan alltid av att läka på egen hand.
- Är du orolig för en infektion, kontakta 1177 eller sjukvården om antibiotika behövs i ditt fall.

2. Använd inte överblivna antibiotika

- Lämna in överblivna antibiotika på apoteket.
- Släng aldrig överblivna antibiotika i toaletten eller i soporna. Då bidrar du till att de inte sprids i vår miljö.

3. Skydda dig själv och andra från smitta

- Genom att förebygga infektioner och smittspridning bidrar du till att färre individer måste använda antibiotika.
- Många bakterier och virus sprids via händerna, och rena händer är ett effektivt sätt att stoppa smitta. Det är extra viktigt efter toalettbesök, före matlagning och innan du äter samt efter kontakt med djur eller deras avföring.
- Följ de vaccinationsprogram som finns. Vaccinationer bidrar till att förebygga sjukdomar som orsakas av bakterier eller virus.

4. Sprid kunskap

- Prata med din familj och dina vänner om detta och sprid informationen. Ju fler som följer dessa råd, desto större är chansen att vi lyckas bromsa utvecklingen och spridningen av antibiotikaresistenta bakterier.

Läs mer på skyddaantibiotikan.se.

Tack för att du bidrar till visionen om ett Antibiotikasmart Sverige där vi alla bidrar till att antibiotika fungerar och fortsätter rädda liv!

Agera nu - bli antibiotikasmart du också!

Vänliga hälsningar från Strama Värmland
genom

Anna Wimmerstedt
Infektionsläkare
Ordförande

Thomas Ahlqvist
Infektionsläkare

Ingrid Persson
Enhetschef
Patientsäkerhetsenheten

Axel Heyman
Allmänläkare

Jonas Hogvall
Infektionsläkare

Mats Andersson
Kommunikatör

Informationen hittar du också via [Strama Värmlands hemsida](https://strama-varmlands-hemsida.se) eller [Strama.se](https://strama.se).